

Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 1 4 1 5 1 1 1 2 M

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK
TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

ZGODOVINA TÖRTÉNELEM

Izpitna pola 2
2. feladatlap

Narodna zgodovina / Nemzeti történelem

Četrtek, 12. junij 2014 / 90 minut
2014. június 12., csütörtök / 90 perc

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Izpitni poli je priložena barvna priloga.

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával. A jelölt egy értékelőlapot is kap.

A feladatlap egy színes mellékletet is tartalmaz.

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.

A jelöltnek szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 20 strani (1–20), od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 4 strani (21–24).
A feladatlap 20 oldalas (1–20), ebből 2 üres. A színes melléklet terjedelme 4 oldal (21–24).*

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelőlapra!

A feladatlap 25 feladatot tartalmaz. Összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a **feladatlap** erre kijelölt helyére! Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd választ írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!

Prazna stran

Üres oldal

OBRNITE LIST.
LAPOZZON!

Razvoj zgodovinskih dežel in Slovenci. Madžari v srednjem veku

A történelmi tartományok fejlődése és a szlovének. Magyarok a középkorban

1. Slovani na ozemlju od Sudetov do spodnjega toka Donave in Slovani v Vzhodnih Alpah so živeli v skupnosti z bojevniškim ljudstvom Avarov. Njihovega gospostva so se rešili leta 623.

A Szudéta-vidéktől a Duna alsó folyamáig, valamint a Keleti-Alpokban levő szlávok együtt éltek az avar harcos néppel. Uralmuk alól 623-ban szabadultak meg.

Ko so se Slovani napolili zoper Avare, se jim je pridružil trgovec Samo, po rodu Frank iz pokrajine Senonago, ter se v bojih odlikoval s posebno hrabrostjo. Mnogo Avarov je posekal slovanski meč. Ko Slovani vidijo Samovo hrabrost, ga postavijo za svojega kralja. Vladal jim je 35 let (623–658).

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2001: Zgodovina 1, str. 246. DZS. Ljubljana)

- 1.1. Kdo je povezal Slovane v uporu proti Avarom in kakšnega rodu je bil?
Ki egyesítette a szlávokat az avarok elleni lázadásban, és milyen nemzetiségű volt?
- 1.2. Kako se je imenovala prva znana slovanska državna tvorba?
Hogy nevezték az első ismert szláv államszervezetet?

(2 točki/pont)

2. Na čelu karantanske družbe je bil knez, ki je bil izbran s posebnim obredom.

A karantán társadalom élén fejedelem állt, akit külön szertartással választottak meg.

Pod Koroško goro, blizu cerkve sv. Petra je kamen, na katerem sedi svoboden kmet (kosez), držeč v eni roki pisanega bika, v drugi kobilo iste vrste (barve), oblečen v kmečko obleko, klobuk, čevlje. Novi vojvoda pa, prihajajoč z deželnim praporom, obdan od plemičev, slečen iz svojih oblačil in na strani oblečen v plašč, klobuk in suknjič iz sive niti in zavezane čevlje, gre tako naprej, noseč v rokah palico. Goriški grof z 12 praporčki se bo držal ob strani vojvode, ostali grofje s svojimi znamenji in (dvorni) uradniki se bodo pridružili vojvodi. Kmet pa, ki sedi na kamnu, bo zaklical v slovanščini (Sclavice proclamabit): »Kdo je ta, ki prihaja?« /.../

(Vir: Štih, P. in Simoniti, V., 2009: Na stičišču kultur, str. 105. Modrijan. Ljubljana)

- 2.1. Kako imenujemo obred, ki je opisan v zgornjem besedilu, in objekt na sliki 1, na katerem je potekal obred?

Hogyan nevezzük a szövegben felismert szertartást, valamint az 1. számú képen látható tárgyat, amelyen végrehajtották a szertartást?

- 2.2. Kateri posebni sloj karantanske družbe je imel pomembno vlogo pri tem obredu?

A karantán társadalom mely külön rétegének volt ennél a szertartásnál fontos szerepe?

- 2.3. Pojasnite značilnosti tega sloja v samostojni Karantaniji.

Magyarázza meg ezen réteg jellemzőit az önálló Karantániában!

Slika 1 / 1. sz. kép

(Vir: Mlacović, D., in Urankar, N., 2010: Zgodovina 2, str. 139. DZS. Ljubljana)

(3 točke/pont)

3. Nastajanje zemljiških gospostev je spremljala tudi srednjeveška kolonizacija.
A földbirtokok megalakulásának folyamatát a középkori betelepítés is kísérte.
- 3.1. Kakšna območja (glede na relief) so kolonisti naseljevali med 10. in 12. stoletjem?
Milyen területeket (a felszínt nézve) telepítettek be a telepések a 10. és a 12. század között?
- 3.2. Navedite krajevno ime, povezano s 3. in 4. fazo kolonizacije.
Nevezzen meg egy helynevet, amely összefüggésben van a betelepítés 3. és 4. fázisával!
- 3.3. Navedite dve območji na slovenskem etničnem ozemlju, kamor so se naseljevali nemški kolonisti.
Nevezzen meg két térséget a szlovén etnikai területen, ahová német telepések telepedtek le!
- (3 točke/pont)

4. Celjskim grofom pripada posebno mesto v naši zgodovini. Njihov vzpon se začne v 14. stoletju.
A Cillei grófoknak különleges szerepük van történelmünkben. Virágkoruk a 14. században kezdődik el.

/.../ Višek slave in oblasti pomenja vlada grofa Hermana II. Leta 1390 je postal krajnski deželni glavar. V tej službi se je izkazal posebno velikega dobrotnika cerkva in duhovščine. /.../ Odločilno leto pa je bilo v Hermanovem življenju leto 1396, ki mu je odprlo pot do najvišjih časti. Cesar Sigismund je takrat zbiral veliko križarsko vojsko proti Turkom. /.../ Čete slovenskih dežel je vodil grof Herman. /.../ Cesar Sigismund ni pozabil na usluge, ki mu jih je storil Herman v nevarnih trenutkih. /.../ Sedaj se je čedalje bolj svetila celjska zvezda. Celjski grofje so postali hrvaški velikaši, ogrski magnati in vplivni svetovalci cesarjevi. Leta 1463 je zadela celjske grofe najvišja odlika ... Cesar Sigismund je 30. novembra v Pragi v sijajnem zboru imenoval celjska grofa Friderika II. in njegovega sina Ulrika za državna kneza in je povišal združeno celjsko, ortenburško in šternberško grofijo v državno kneževino. Novim knezom je podelil samostojno sodstvo, jim dovolil kovati denar s svojim grbom /.../

(Vir: Gruden, J., 1992: Zgodovina slovenskega naroda, str. 257-263. Mohorjeva družba. Celje)

- 4.1. Katera dva člana dinastije imata največ zaslug za njen vzpon?
A dinasztia mely két tagjának van a legtöbb érdeme fellendülésüket illetően?
- 4.2. Opišite, kako so bili Celjski povezani z dinastijo Sigismunda Luksemburškega.
Írja le, hogyan voltak a Cilleiek kapcsolatban Luxemburgi Zsigmond dinasztiájával!
- 4.3. Kateri pomembni naziv so si pridobili grofje Celjski pozneje?
Melyik jelentős titulus várományosai voltak a Cillei grófok a későbbiekben?
- 4.4. Razložite, zakaj je pridobitev tega naslova sprožila vojno s Habsburžani.
Magyarázza meg, e cím megszerzése miért vezetett a Habsburgok elleni háborúba!
- (4 točke/pont)

5. Na Slovenskem sta nastala dva tipa srednjeveških mest, celinski in primorski.

Obkrožite črke pred tremi pravilnimi rešitvami.

A szlovén térségben kétféle középkori várostípus alakult ki: a szárazföldi és a tengermelléki.

Karikázza be a három helyes állítás előtti betűjelet!

- A Obalne mestne naselbine so imele razvito samoupravo že v časih, iz katerih nimamo prav veliko pisnih pričevanj.

A tengermelléki várostelepülések már abban az időben fejlett öngazgatással rendelkeztek, amelyekből nem áll rendelkezésünkre elég írásos forrás.

- B Med najstarejša mesta na Slovenskem, nastala že v 10. stoletju, spada Ljubljana.

A legrégebbi városok közé a szlovén térségben a 10. században keletkezett Ljubljana tartozik.

- C V 13. in 14. stoletju so nastajala mesta s politiko deželnih knezov.

A 13. és a 14. században a városok a tartományi fejedelmek politikája által alakultak meg.

- D Prebivalci v severnoistrskih komunah so večinoma govorili samo slovensko.

Az észak-iztriai kömmünök lakói többnyire szlovénul beszéltek.

- E Meščani mest v notranjosti so se poleg trgovine in obrti ukvarjali še s kmetijstvom.

A belterületen levő városok polgárai a kereskedelem és ipar mellett mezőgazdasággal is foglalkoztak.

- F V komunah so v 13. stoletju zapisali pravila v komunalne zakonike – statute.

A kömmünökben a szabályokat a 13. században statútumokban írták le.

(3 točke/pont)

6. Pomembno vlogo v srednjem veku so imeli samostani.

A középkorban jelentős szerepük volt a kolostoroknak.

- 6.1. Pod sliko 2 in 3 napišite ime reda, ki je deloval v kraju na sliki. Pomagajte si s sliko 1 v barvni prilogi.

A 2. és a 3. számú kép alá írja az itt tevékenykedő rend nevét! Segítségül szolgáljon a színes melléklet 1. számú képe!

Slika 2 / 2. sz. kép: Stična

(Vir: <http://sticna.rkc.si/sl>. Pridobljeno: 15. 3. 2013.)

Slika 3 / 3. sz. kép: Žiže

(Vir: <http://imo2006.dmf.si/images20060708.html>. Pridobljeno: 15. 3. 2013.)

- 6.2. Kakšna je bila vloga samostanov v srednjeveški družbi?

Magyarázza meg a kolostorok szerepét a középkori társadalomban!

(2 točki/pont)

7. Turški vpadi na slovensko ozemlje so se začeli v 15. stoletju. Pri reševanju uporabite sliko 2 v barvni prilogi.

A szlovén térségben a 15. században kezdődtek el a török támadások. A megoldásnál vegye igénybe a színes melléklet 2. számú képét!

- 7.1. Navedite dve poti, po katerih so Turki vdiralni na Štajersko in Kranjsko.

Nevezzen meg két utat, amelyeken a törökök támadásokat vezettek Stájerországba és Krajnába!

- 7.2. Navedite tri kraje, ki so v tem času dobili mestne pravice.

Nevezzen meg három helyet, amelyek ebben az időben városjogot kaptak!

(2 točki/pont)

8. Turško prodiranje na Balkan je sprožilo naseljevanje uskokov tudi na slovenski prostor.
A török előrenyomulása a Balkánon kiváltotta az uszkókok letelepedését a szlovén térségben.

8.1. Pomagajte si s sliko 2 v barvni prilogi in navedite tri območja njihove naselitve.

A színes melléklet 2. számú képének segítségével nevezze meg letelepedésüknek három területét!

8.2. Kakšno vlogo so imeli na tem ozemlju?

Milyen szerepük volt ezen a területen?

(2 točki/pont)

9. V 15. in 16. stoletju so se povečale premoženske razlike med kmečkim prebivalstvom zaradi ukvarjanja z nekmečkimi dejavnostmi. Posledica tega je bilo drobljenje kmetij.

A 15. és a 16. században a nem mezőgazdasági tevékenység miatt megnövekedtek a vagyoni különbségek a parasztlakosság között. Ennek következtében a parasztgazdaságok felaprózódtak.

Kateri sloji prebivalstva so nastali s to delitvijo?

Mely lakossági rétegek jöttek létre ezzel az osztódással?

(1 točka/pont)

10. Zaostritev odnosov med zemljiškimi gospodi in kmeti je na prehodu v 16. stoletje sprožila velike kmečke upore.

A 16. századba való átmenetkor a földesurak és a parasztság közti viszonyok kiéleződésének következtében nagy parasztlázadásokra került sor.

Presvetli cesar, najmilostljivejši gospod! Mi ubogi ljudje si, in vsak med nami, pa tudi celokupna gmajna, ki smo sedaj vsi skupaj zbrani v Konjicah, in ... dajemo vašemu veličanstvu na znanje, kakšna velika krivica in obremenitev nam je povsod od naših višjih storjena bila. V prvo smo zelo močno obteženi – nam v uničujočo škodo zaradi različnih davkov, ki smo jih nekaj let dajali ... V drugo smo bili v naši stari navadi težko in hudo prizadeti zaradi nezmogljive tlake ... V tretje smo mi uboga gmajna marsikje s tem obteženi, da če eden nas umre in ga smrt pobere, je naša gosposka tu in nas prijemlje v naših hišah; jemlje živino, žito, meso in kar najdejo. /.../

(Vir: Kos, M., Gestrin, F., in Melik, V., 1971: Zgodovinska čitanka, str. 52–53. DZS. Ljubljana)

Poleg zoževanja trgovskih možnosti kmetov in večanja njihovih bremen, zlasti mnogovrstnih oblik tlake, so slabšale položaj podložnikov na Hrvaškem še razmere, ki so izvirale neposredno iz fevdalnih odnosov znotraj zemljiških gospodstev. Napetosti so se zgostile na posestvih vplivnega ogrskega plemiča Ferencu Tahyju /.../ Na njegovih posestvih ... so se kmetje znašli še v hujši stiski zaradi večletnih posestnih sporov med samimi fevdalci in iz njega izvirajočega izgubljanja pravne varnosti. /.../ Poleg cele vrste nasilnih »gospodarskih« potez, ki so šle na račun podložnikov in v Tahyjev prid, so kmete do skrajnosti poniževala in prizadela odpeljevanja deklet na grad /.../

(Vir: Štih, P., in Simoniti, V., 1996: Slovenska zgodovina do razsvetljenstva, str. 206–207. Korotan. Ljubljana)

Obkrožite črko pred izbranim uporom in odgovorite na vprašanja.

Karikázza be a kiválasztott lázadást jelölő betűjelet, valamint válasszon a kérdésekre!

- A VSESLOVENSKI UPOR 1515
AZ 1515. ÉVI ÖSSZ-SZLOVÉN LÁZADÁS
- B HRVAŠKO-SLOVENSKI UPOR 1573
AZ 1573. ÉVI HORVÁT–SZLOVÉN LÁZADÁS

Slika 4 / 4. sz. kép

(Vir: <http://www.savel-hobi.net/valvasor/slike/puntarji.jpg>. Pridobljeno: 10. 3. 2013.)

- 10.1. Iz zgornjega besedila naštejite dva vzroka za upor.

A szöveg segítségével sorolja fel a lázadás két okát!

- 10.2. Glede na sliko 3 v barvni prilogi navedite območja ali dežele, ki jih je zajel upor.

A színes melléklet 3. számú képének segítségével nevezze meg azokat a területeket, illetve tartományokat, amelyekre kiterjedt a lázadás!

- 10.3. Navedite dva vzroka za neuspešnost in poraz kmečkih uporov. Pomagajte si s sliko 4.

Nevezze meg a parasztlázadások eredménytelenségének és bukásának két okát! Segítségül szolgálgjon a 4. számú kép.

- 10.4. Kakšne so bile posledice za uporne kmete?

Milyen következmény várt a lázadó parasztokra?

(4 točke/pont)

11. S širjenjem humanističnih idej je na Slovensko prihajala tudi reformacija. V začetku se je širila le v protestantskih krožkih.

A humanista elvekkel a reformáció is elterjedt a szlovén térségben. Kezdetben csak protestáns körökben terjedt.

Čedalje bolj so prihajali na tubinško univerzo študentje s Slovenskega, posebno odkar je Trubar dosegel, da sta se lahko šolala po dva njegova rojaka v Tiffernovem štipendiju (Stipendium Tiffernum), ki ga je ustanovil vojvoda Krištof iz Tiffernove zapuščine.

(Vir: Zgodovina slovenskega slovstva, str. 201. Slovenska matica. Ljubljana, 1956)

- 11.1. Kdo je širil reformacijo na Slovensko (navedite dve skupini prebivalcev)?

Ki terjesztette a reformációt a szlovén térségbe (nevezze meg a lakosság két csoportját)?

- 11.2. Pojasnite vlogo Primoža Trubarja v reformacijskem gibanju.

Magyarázza meg Primož Trubar szerepét a reformációs mozgalomban!

(2 točki/pont)

12. Povežite posamezne pojme v desnem stolpcu z ustreznim imenom v levem stolpcu tako, da črko iz desnega stolpca vpišete na črto pred ustreznim imenom v levem stolpcu.

Kösse össze az egyes fogalmakat a jobb oldali oszlopból a bal oldali oszlopban levő megfelelő névvel úgy, hogy a jobb oldali oszlopban levő betűjelet a megfelelő név elé helyezi a bal oldali oszlopban!

_____ Tomaž Hren	A tiskarna v Ljubljani / <i>nyomda Ljubljanában</i>
_____ Adam Bohorič	B reformacijske komisije / <i>reformációs bizottságok</i>
_____ Janž Mandelc	C Otročja biblija
_____ Sebastijan Krelj	D Zimske urice

(2 točki/pont)

13. Z reformami razsvetljenih vladarjev Marije Terezije in Jožefa II. se je spremenilo tudi življenje kmečkega prebivalstva.

Mária Terézia és II. József felvilágosult uralkodók reformjaival megváltozott a parasztság élete is.

Navedite štiri spremembe, ki sta jih uvedla v kmetijstvu.

Nevezzen meg négy változást, amelyeket bevezettek a mezőgazdaságba!

(2 točki/pont)

14. Az Árpád-háziak kihalása után az Anjouk, majd a Luxemburgiak vették át a trónt Magyarországon.

Po izumrtju Árpádovcev so oblast na Madžarskem prevzeli Anžuvinci nato pa Luksemburžani.

Karikázza be a két helyes állítás előtti betűjelet!

Obkrožite črki pred pravilnima rešitvama.

- A *Nagy Lajos 1355-ben kiadta az Aranybullát.*
Ludvik I. Veliki je leta 1355 izdal zlato bulo.
- B *Az első egyetem Magyarországon Nagy Lajos korában alakult meg.*
Prva univerza na Madžarskem je nastala v času Ludvika I. Velikega.
- C *Károly Róbert értékálló aranyforintot veretett firenzei mintára.*
Karel Robert je po florentinskem vzoru dal skovati zlati forint, ki je imel stalno vrednost.
- D *Az 1335-ös visegrádi királytalálkozón Károly Róbert és a cseh király egy törökellenes támadásról egyezett meg.*
Na srečanju kraljev v Visegradu leta 1335 sta se Karel Robert in češki kralj dogovorila o protiturškem napadu.
- E *Luxemburgi Zsigmond 1396-ban Nikápolynál legyőzte Szulejmán szultánt.*
Sigismund Luksemburški je leta 1396 pri Nikopolju premagal sultana Sulejmana.

(2 pont/točki)

M 1 4 1 5 1 1 1 2 M 1 3

15. A 16. századi reformáció Magyarországon is hozzájárult az irodalom és a nyomdászat fejlődéséhez.

Reformacija 16. stoletja je tudi na Madžarskem prispevala k razvoju književnosti in tiskarstva.

Ki fordította le magyar nyelvre a teljes Bibliát?

Kdo je prvi v celoti prevedel Biblijo v madžarščino?

(1 pont/točka)

5. sz. kép / Slika 5

(Vir: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/67/Vizsolyi_biblia.jpg.
Pridobljeno: 12. 10. 2013.)

16. A török a 15. század kezdetétől fogva mindjobban előrenyomult a Balkánon.

Turki so od začetka 15. stoletja vedno bolj prodirali na Balkan.

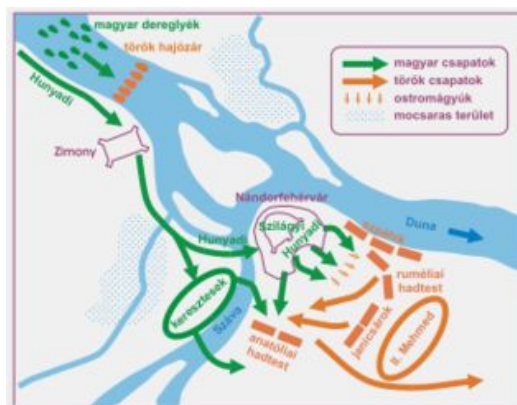
- 16.1. Melyik csatában sikerült a magyaroknak legyőzniük a törököt 1456-ban, és e győzelemmel egészen a mohácsi csatáig megállítani az előrenyomulásukat?

V kateri bitki leta 1456 so Madžari uspeli premagati Turke in s to zmago vse do Mohácsa zaustaviti njihov prodor?

- 16.2. Ki állt a magyar egységek élén e csatában?

Kdo je stal na čelu madžarskih enot v tej bitki?

(2 pont/točki)

6. sz. kép / Slika 6

(Vir: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/.jpg>.
Pridobljeno: 12. 10. 2013.)

Slovensko in madžarsko nacionalno preoblikovanje

A szlovén és a magyar nemzeti átalakulás

17. S splošno šolsko reformo in šolsko obveznostjo za vse otroke od 6. do 12. leta starosti se je precejšen del ljudi naučil brati in pisati. To pa je omogočilo slovensko narodno prebujenje.

Az általános oktatási reform és a kötelező, 6–12 éves korig tartó iskolakötelezettség bevezetésével a lakosság jelentős része megtanult olvasni és írni, ez pedig lehetővé tette a szlovén nemzeti ébredést.

- 17.1. Kdo je bil avtor slovnice, ki je zahteval, da bi moral biti v šolah učni jezik slovenski?

Ki volt annak a nyelvtannak a szerzője, aki azt követelte, hogy az iskolákban az oktatási nyelv a szlovén legyen?

- 17.2. Navedite njen naslov.

Nevezze meg a címét!

(2 točki/pont)

Slika 7 / 7. sz. kép

(Vir: Cvim, J., in Studen, A., 2010: Zgodovina 3, str. 118. DZS. Ljubljana)

18. V nemirnem letu 1848 so tudi Slovenci prvič v zgodovini zapisali svoje politične zahteve.

Az 1848-as nyugtalan évben a szlovének először írták le a történelemben politikai követeléseiket.

1. Da se političko razkropljeni narod Slovencev na Krajnskem, Štajerskem, Primorskem, Koroškem, kakor jeden narod v eno kraljestvo z imenom Slovenija zedini in da ima za-se svoj deželni zbor.
2. Da ima slovenski jezik v Sloveniji popolnoma tiste pravice, kater ima nemški jezik v nemških deželah, da bode tedaj naši volji pripušeno, kdaj in kako hočemo slovenski jezik v šole in pisarnice vpeljati.
3. Da bode naša Slovenija obstojni del avstrijskega in ne nemškiga cesarstva. Mi nočemo, da bi bila naša dežela pri nemškemu zboru namestvana, le tiste postave nas bodo vezale, ktere nam bode Cesar z našimi poročniki del

(Vir: Gestrin, F., in Melik, V., 1996: Slovenska zgodovina 1792-1918, str. 102. DZS. Ljubljana)

- 18.1. Kako se je imenoval politični program?

Mi volt a politikai program neve?

- 18.2. Navedite dve temeljni zahtevi tega programa.

Nevezze meg e program két alapvető követelését!

(3 točke/pont)

19. Pomembno vlogo pri krepitvi narodne zavesti so v drugi polovici 19. stoletja imele čitalnice in tabori.

A 19. század második felében a nemzeti tudat megszilárdításában jelentős szerepet játszottak az olvasókörök és a táborok.

To je bil v nedeljo, 2. Svečana, spet vesel večer, da malo takih! Čitavnica naša praznovala je 104. Obletnico rojstnega dneva Vodnikovega. /.../ Zato se je nališpala tudi dvorana čitavnice, pa ovenčana podoba »mojstra pevcov« bila ji je najlepši kič. /.../ tedaj le to rečemo, da vse srca so radosti igrale, ko je mlada umetnica (je še le 17 let stara) na klavirju igrala težko etudo ..., da je vse zamaknjeno poslušalo »angeljčka pri klavirju«. /.../ Tudi našiga Miroslava Vilharja je Vodnik navdal s pravo navdušenostjo; njegova pesem »Vodniku«! je ena najlepših /.../ Po besedi se je začel v najlepšem redu ples /.../

(Vir: Gestrin, F., in Melik, V., 1976: Zgodovinska čitanka, str. 38-39. DZS. Ljubljana)

Tabor zahteva: 1. Naj se zedinijo vsi Slovenci v eno kronovino se svojim edinim deželnim zborom. – 2. a V vsih šolah na Slovenskem naj se podučuje v slovenskem jeziku, in to naj se precej začne ali vsaj v enem letu. – b. V Ljubljani naj se ustanovi visoka pravna šola. – 3. Naj se uraduje na slovenske po vsih uradnijah slovenski in to brez odloga. – 4. V ta namen naj se podeje javne službe le domačinom, katerih je veliko število tudi zunaj slovenskih krajev. – Tabor želi: 5. Naj se uraduje v škofijskih in sploh cerkvenih uradih po slovenski. – 6. Naj se napravijo nekatere glavne šole na slovenskem Goriškem in naj se tim pridruži naj potrebniši poduk v kmetijstvu.

(Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Taborsko_gibanje. Pridobljeno: 10. 3. 2013.)

Obkrožite črko pred izbranim gibanjem in ga v obliki krajšega razmišljanja opišite. Pomagajte si z zgornjima besediloma in sliko 4 v barvni prilogi.

Karikázza be a kiválasztott mozgalmat jelölő betűjelet, és azt röviden mutassa is be! Segítségül szolgáljon a szöveg, valamint a színes melléklet 4. számú képe!

A ČITALNICE / OLVASÓKÖRÖK

Pri zapisu upoštevajte naslednje elemente: kaj so bile čitalnice; kje je bila prva čitalnica; v katerem delu slovenskega etničnega ozemlja je bilo največ čitalnic; kaj so prirejale; pomen čitalniškega delovanja.

Vegye figyelembe a következőket: mik voltak az olvasókörök; hol volt az első olvasókör; a szlovén etnikai térség mely részén volt a legtöbb olvasókör; miket szerveztek; mi volt az olvasóköri tevékenység jelentősége.

B TABORI / TÁBOROK

Pri zapisu upoštevajte naslednje elemente: kaj so bili tabori; kje je bil prvi tabor; v katerem delu slovenskega etničnega ozemlja je bilo največ taborov; navedite dve temeljni zahtevi na taborih; pomen taborskega gibanja.

Vegye figyelembe a következőket: mik a táborok; hol volt az első tábor; a szlovén etnikai térség mely részén volt a legtöbb tábor; nevezze meg a táborok két alapvető követelményét; mi volt a tábormozgalom jelentősége.

(5 točk/pont)

20. V 19. stoletju je gospodarski razvoj postopoma zajel tudi slovenske dežele.

A 19. században a gazdasági fejlődés folyamatosan kiterjedt a szlovén térségre is.

Povežite gospodarske dejavnosti s kraji, v katerih so bile razvite, tako da črke iz desnega stolpca zapišete pred ustrezne kraje v levem stolpcu.

Kösse össze a gazdasági tevékenységeket azzal a hellyel, ahol fejlettek voltak úgy, hogy a jobb oldali oszlop betűjeleit a megfelelő hely elé írja a bal oldali oszlopban!

_____ Prebold	A	strojna papirnica / <i>papírgyár</i>
_____ Prevalje na Koroškem	B	Auerspergova livarna / <i>Auersperg öntödéje</i>
_____ Ljubljana	C	bombažna predilnica / <i>pamutfonoda</i>
_____ Vevče	D	rudnik premoga / <i>szénbánya</i>
_____ Dvor pri Žužemberku	E	železarna / <i>vasgyár</i>
_____ Leše na Koroškem	F	rafinerija sladkorja / <i>cukorgyár</i>

(3 točke/pont)

21. Industrijska rast je pripeljala do nastanka večjih družb.

Az ipari növekedés nagyobb társaságok megalakításához vezetett.

Kako se je imenovala družba, ki je v drugi polovici 19. stoletja povezovala pomembnejše rudnike na današnjem slovenskem ozemlju?

Hogy nevezték azt a társaságot, amely egyesítette a jelentősebb bányákat a szlovén térségben?

(1 točka/pont)

22. Po letu 1870 je slovenske dežele zajel val izseljevanja.

1870 után a szlovén tartományokat kivándorlási hullám érte el.

Posledica zadolženosti in drobitve kmetij je bila proletarizacija slovenskega podeželja in beg z vasi oziroma veliko izseljevanje. Migracijski tok se je usmeril predvsem v tujino, v razne evropske države in Ameriko, zlasti Združene države, ker domača industrija ni bila toliko razvita, da bi lahko zaposlila prebivalstvo na slovenskih tleh. Izseljevanje je doseglo tak obseg, da je prebivalstvo v slovenskih deželah, znatni nataliteti navkljub, naraščalo zelo počasi v primerjavi z evropskim povprečjem.

(Vir: Lazarevič, Ž., 1994: Kmečki dolgovi na Slovenskem, str. 19. Založba Sophia. Ljubljana)

- 22.1. Navedite dva vzroka za izseljevanje iz slovenskih dežel.

Nevezze meg a szlovén térségből való kivándorlás két okát!

- 22.2. Navedite tri države ali območja, kamor so se največ izseljevali.

Nevezzen meg három államot, illetve térséget, ahová a legtöbben vándoroltak ki!

(2 točki/pont)

23. Pred naštetimi dogodki dodajte letnice: 818, 1456, 1478, 1815, 1851, 1867.

Írja az évszámokat (818, 1456, 1478, 1815, 1851, 1867) a felsorolt események elé!

- _____ uvedba dualizma / *a dualizmus bevezetése*
 _____ koroški kmečki upor / *a karintiai parasztlázadás*
 _____ Ulrik II. ubit v Beogradu / *II. Ulrikot megölik Belgrádban*
 _____ upor Ljudevita Posavskega / *Ljudevit Posavski lázadása*
 _____ dunajski kongres / *a bécsi kongresszus*
 _____ v Celovcu ustanovljeno Društvo sv. Mohorja / *Sz. Mohor Társaság megalakulása Klagenfurtban*

(3 točke/pont)

24. 1825-ben I. Ferenc Pozsonyban összehívta a rendeket, hiszen új adókra volt szüksége. Az országgyűlésen többek közt szó esett a reformok szükségességéről is.

Leta 1825 je Franc I. v Požunu sklical stanove, saj je rabil nove davke. Na državnem zboru so spregovorili tudi o nujnosti reform.

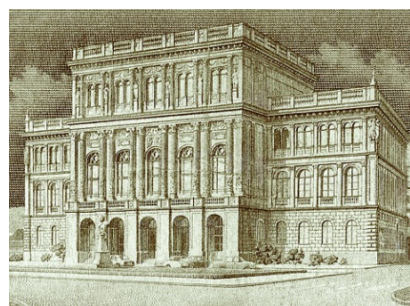
- 24.1. *Mit ajánlott fel gróf Széchenyi István ezen az országgyűlésen?*

Kaj je predlagal grof István Széchenyi na tem državnem zboru?

- 24.2. *Soroljon fel még két reformot, amelyek Széchenyi nevéhez fűződnek!*

Naštejte še dve reformi, ki ju pripisujejo Széchenyiju.

(2 pont/točki)

8. sz. kép / Slika 8

(Vir: http://www.mimicsoda.hu/Files/Image/szech_MTA.jpg. Pridobljeno: 12. 10. 2013.)

25. *Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc tavaszi hadjáratában többször is sikerült a magyaroknak legyőzniük a császári csapatokat.*

V spomladanskem pohodu revolucije in osvobodilnega boja leta 1848/49 je Madžarom uspelo večkrat premagati cesarske enote.

- 25.1. *Hogyan reagált a magyar kormány Kossuth javaslatára az olmützi alkotmányra vonatkozóan?*

Kako se je odzvala madžarska vlada na pobudo Kossutha za olomuško ustavo?

- 25.2. *Kitől kért segítséget Ferenc József, hogy legyőzze a magyar szabadságharcot?*

Koga je Franc Jožef prosil za pomoč, da bi premagal madžarski osvobodilni boj?

(2 pont/točki)

Prazna stran

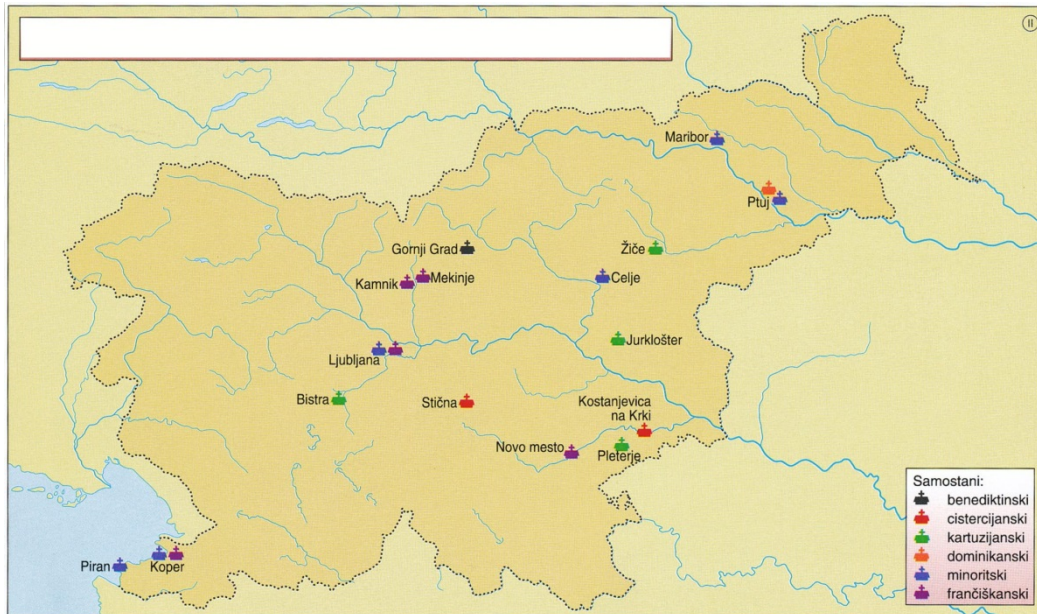
Üres oldal

M 1 4 1 5 1 1 1 2 M 2 1

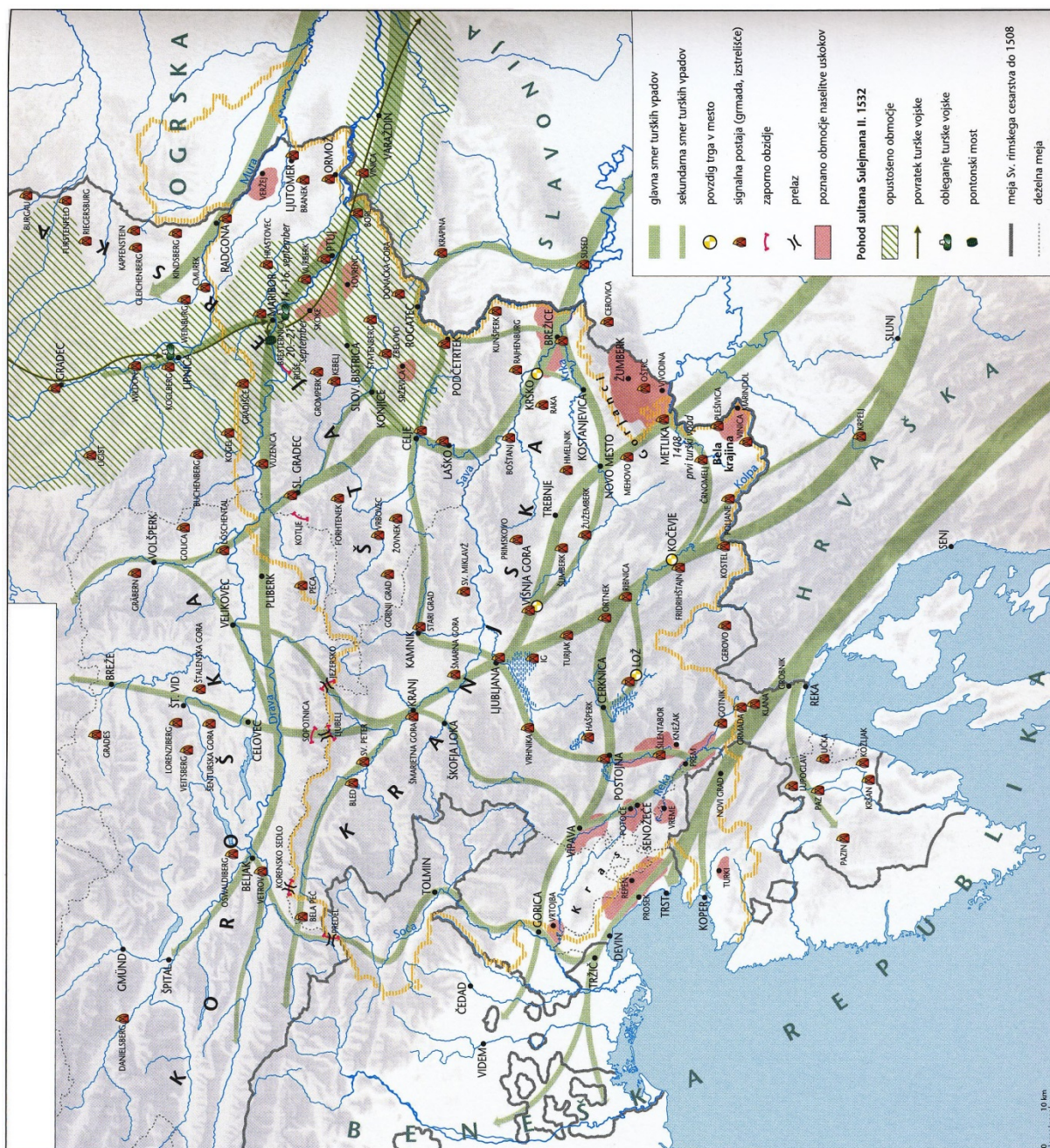
V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

Barvna priloga (k Izpitni poli 2) / Színes melléklet (a 2. feladatlaphoz)

Slika 1 / 1. sz. kép: Samostani in samostanska kultura na Slovenskem v srednjem veku

(Vir: Mali zgodovinski atlas, str. 31. Modrijan. Ljubljana, 1999)

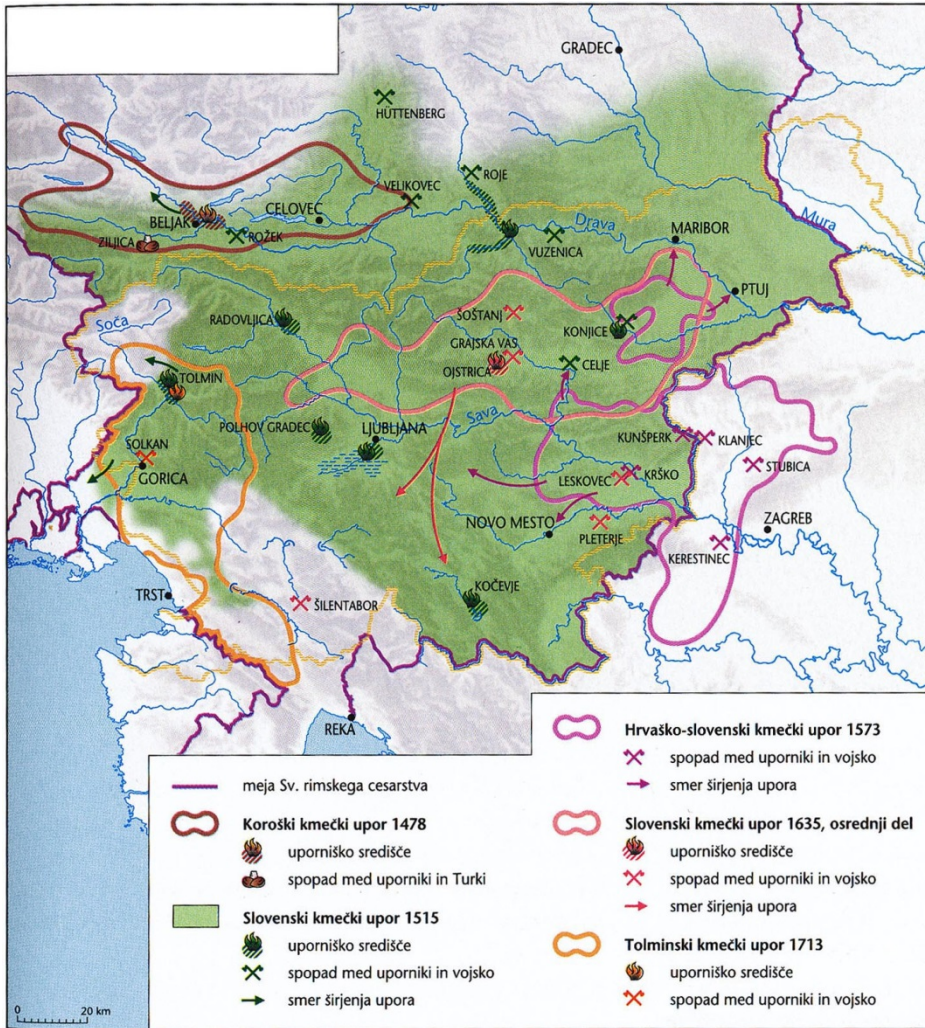
Slika 2 / 2. sz. kép: Turški vpadi na slovensko ozemlje v 15. in 16. stoletju

(Vir: Slovenski zgodovinski atlas, str. 94. Nova revija. Ljubljana, 2011)

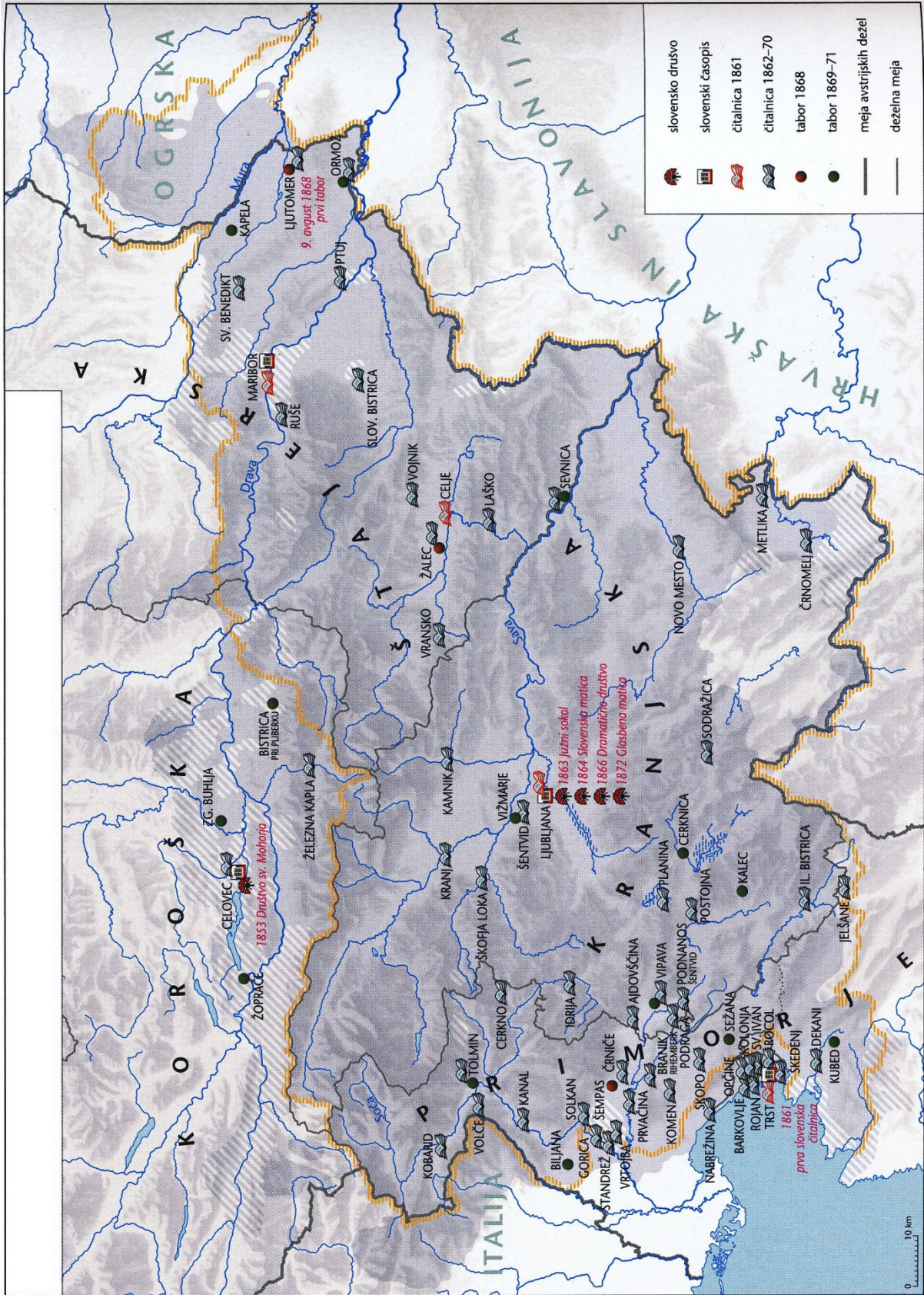
M 1 4 1 5 1 1 1 2 M 2 3

V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

Slika 3 / 3. sz. kép: Največji kmečki upori

(Vir: Slovenski zgodovinski atlas, str. 113. Nova revija. Ljubljana, 2011)

Slika 4 / 4. sz. k ep: Slovenske  italnice, tabori in kulturna družstva na začetku ustavne dobe
 (Vir: Slovenski zgodovinski atlas, str. 150. Nova revija. Ljubljana, 2011)